گرسنگی برای سلامتی: مزایای پزشکی روزه

ترجمه: دکتر گیتی حاجبی

گروه داروسازی بالینی دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

برای اکثر ما، صدای معده سرود دلفریبی است که ما را به سمت یخچال فرا میخواند. هر چند، برای محققان و پیروان روزه متناوب (عمل داوطلبانه پرهیز از غذا و نوشیدنیهای غیر آب)، گرسنگی چیزی نیست که برنده شود، بلکه باید پذیرفته شود. روزه سالها است نشان داده که یک استراتژی غیردارویی مؤثر برای مقابله با بعضی از بیماریهای امروزه، مانند بیماریهای قلب وعروق و سرطان تا دیابت و کاهش شناخت است. مشکل سر راه این بود که شواهد عمدتاً از مطالعههای خرگوش و موش بهدست أمدند، به این معنی که روزه متناوب زمینه تحقیقی جالب، اما تا حدی حاشیهای است. با این وجود، با انتشار اخیر بعضی تحقیقات کوچک اما نویدبخش که نتایج مثبت در انسان را نشان میدهد این امر کاملاً تغییر کرده است.

والتر لانگو متخصص در بیولوژی سلولی و ژنتیک، پیشگام در تحقیقات روزه و مدیر انستیتو طول عمر در دانشگاه کالیفرنیای جنوبی، لس آنجلس گفت «در اوایل سال ۱۹۹۰، همکاران علمی مـن روزه را بیربط میدیدند و این امر به شدت توسط جامعه پزشکی نادیده گرفته میشد. در حال حاضر همه چیز به سرعت در حال تغییر است و روزه یکی از رایجترین رژیمهای پذیرفته شده در افراد زیر ۳۴ سال در ایالات متحده آمریکا است».

■ شکلهای مختلف روزه متناوب

«روزه متناوب» در حقیقت یک -vague um brella term است اما با این وجود برای توصیف طیف گستردهای از رژیمها مفید است.

بدون شے محبوبترین رژیم روزه، رژیم ۵:۲

است، که در آن شرکت کنندگان خودشان را تقریباً محدود به ۶۰۰ – ۵۰ کالری برای ۲ روز در هفته می کنند اما برای ۵ روز باقی مانده رژیم معمول را دارند. همه افراد مشهور مهم آن را تأیید می کنند که در هر مجله فروشی با جلد براق می توان پیدا کرد. سایر رژیمهای رایج شامل تغذیه با زمان محدود (دریافت مقدار استاندارد کالری، اما فقط در یک دوره زمانی محدود)، روزه متناوب یک روز در میان (یک روز هیچ چیز نخورید و روز بعد هرچه میان (یک روز هیچ چیز نخورید و روز بعد هرچه نوشیدنی های حاوی انرژِی برای روزهای متمادی نوشیدنی های حاوی انرژِی برای روزهای متمادی مثل لانگو در حال بررسی تأثیر رژیمهای روزه و تقلیدی برای کاهش شاخصهای پیری و خطرات بیماری های مرتبط با سن هستند.

از آنجا که در مقایسه با این رژیمها کارآزماییهای بزرگ تصادفی کنترل شده انجام نگرفته، هنوز نمی توان برای هیچ کدام برتری قایل شد. طبق گفته لانگو روند در مطالعههای بالینی کشف شده پتانسیل بیشتر بعضی از رژیمها را نشان میدهد. او گفت: «من فکر می کنم شواهد بالینی برای

رژیمهای روزه دورهای و روزه ـ تقلیدی مورد استفاده در درمان مشکلات خاص قوی تر است، شامل چاقی، کلسترول بالا، فشارخون بالا، التهاب (پروتئین واکنشی)، تری گلیسرید بالا و قندخون بالای ناشتا / سندروم متابولیک».

«مزیت عمده دیگر روزه دورهای یا روزه تقلیدی این است که برای بیشتر مردم تنها ۳ تا ۴ بار برای ۵ روز در سال لازم است انجام شود».

■ چرا روزه می تواند کار کند

وقتی بدن وارد حالت روزه می شود، ذخیره گلوکز کبد تخلیه و به اجسام کتون مشتق شده از چربی تبدیل می شـود. بسته به خروجی فیزیکی شما در طول دوره روزه، در عرض چند سـاعت می توانید وارد حالت کتوژنیک شوید.

طرفداران روزه به عنوان یک مداخله رژیم غذایی احتمالاً در ارتباط با این موضوع کمی مشکل دارند که چرا جایگزینی کتونها برای گلوکز و اثرات منفی سلامت آن می تواند ناشی از تنظیم ضعیف باشد. با این وجود، آنها ممکن است مقاومت بیشتری در غلبه بر اعتقاد عمومی داشته باشند که بروزه سرعت متابولیسم را کاهش می دهد که سؤالی را مطرح می کند: اگر بدن به این ترتیب کمبود مواد غذایی را جبران می کند، آیا این صرفاً جبران با محدود کردن هرگونه مزیتی نیست؟

در واقع، این فرض دیرین در اواخر قرن ۲۰ شروع به تغییر کرد، هنگامی که تحقیقات نشان داد که روزه گرفتن برای مدت چند روز اثر مخالف افزایش متابولیسم را دارد. طیف کامل مکانیسمهای فیزیولوژیک که باعث افزایش متابولیسم در طول

محدودیتهای غذایی اولیه می شود پیچیده است، شامل عواملی مانند ریتم شبانهروزی و افزایش چربی سوزی هورمون نوراپی نفرین می شود. با این حال، استفاده از این روش با مطالعههای بالینی از نتایج متابولیک مطرح شدہ است. یک بررسی اخیراً ۱۶ مطالعه مشابه را مشخص کرد که گرچه اصولاً از هم گروههای کمتر از ۵۰ بیمار تشکیل شده بودند، با این وجود نشان دادند رژیمهای متفاوت روزه کاهش قابل توجهی در شاخصهای تنظیم گلوکز، لیپید، شاخصهای التهابی و وزن ایجاد مي كنند.

محبوبیت روز افزون رژیمهای روزه در میان عموم مردم نیز ممکن است ناشی از چگونگی برخورد با این اجماع باشد که در رژیم مدرن چیزی ناسازگار است. اگر چه بدن ما قادر به حفظ توانایی کامل برای دورههای طولانی در وضعیت کتوژنیک است، اتفاق می افتد که در جامعه ای زندگی کنیم که برنامه غذایی غالب آن را بسیار دشوار سازد. «اگر به مقالهها نگاه کنید، توصیه این است که روزانه سـه وعده غذا با مقداری تنقلات دریافت كنيم، عمدتاً بر اساس مطالعهها در افراد مبتلا به دیابت و به این مفهوم که نمی خواهید افزایش شدید قندخون داشته باشید»، دکتر Mark P. Mattson، رئیس آزمایشگاه علوم اعصاب در انستیتو ملی پیری و استاد علوم اعصاب در دانشگاه جانز هاپکینز در بالتيمور، مريلند گفت: «اما معلوم مي شود كه روزه

اگـر در نظـر بگیرید که بدن مـا طی هزاران سال به یک روش ادامه داده است (سیستمهای

متناوب در واقع تنظیم قندخون را در هر دو انسان

و حيوان بهبود مي بخشد».

شکارچی _ گردآورنده که با کمبود غذایی دورهای تعریف می شود) اما در یک دوره نسبتاً کوتاه به سیستم دیگری چرخش کرده، فقط یک جهش ذهنی کوچک برای دیدن این که چگونه ممکن است در بحران معاصر بیماریهای مرتبط با غذا نقش بازی کند.

«اییدمی چاقی، شامل چاقی در دوران کودکی، در چهل سال گذشته با الگوی خوردن سه وعده غذا در روز بــه اضافه تنقلات اتفاق افتاده، Mattson اضافه كرد». خيلي واضح است، اين لزوماً الكوي غذایی سالمی نیست. اگر مردم بتوانند با صرف نظر کردن از وعدههای غذایی از پرخوری اجتناب کنند، هنگامی که با آن سازگار شوند، این فقط می تواند یک اتفاق خوب باشد.

■ روزه مغز

مراكز تحقيقي Mattson بر مزاياي احتمالاً شگفتانگیز روزه: توانایی آن در بالابردن شناخت و عملکرد مغز کار می کنند. او و دیگران دادههای حیوانی فراوانی را ارایه کردهاند که نشان میدهد وضعیتهای کتوژنیک مربوط به روزه منجر به انطباق سلولی و مولکولی در مغز می شود که مزایایی نظیر مقاومت به استرس، آسیب و بیماری را به ارمغان می آورد.

«یکی دیگر از یافتههای جالب این است که اگر کالری دریافتی خرگوش یا موش را به شدت کاهـش دهیـد یک کاهـش ۵۰ ۴۰ درصد در کالری نزدیک به گرسنگی اندازه قلب، کبد، روده و عضلات همگی کوچک می شوند، اما مغز با همان اندازه باقی میماند».

در این جا، نیز ما یک توصیح تکاملی قانع کننده داریم. کتون ها بیشتر از نوسانات غیرقابل اطمینان گلوکز یک منبع انرژی استثنایی برای مغز هستند. این احتمال وجود دارد که پستاندارانی که در محرومیت غذایی طولانی مدت موفق بودند، به طور طبیعی برای عملک رد اپتیمال مغز در آن حالت انتخاب شدند.

سالتیتو ملی Mattson و همکارانیش در انستیتو ملی پیری اخیراً کارآزمایی را انجام دادند که در آن شرکت کنندگان در معرض خطر اختلال شناختی به علت سن (۷۰ ـ ۵۵ سال) و وضعیت متابولیک (نمایه توده بدنی مساوی یا بزرگتر از ۳۰ کیلوگرم/مترمربع، مقاومت به انسولین اما غیردیابتی) به طور تصادفی برای دریافت رژیم غذایی ۵:۲ یا گروه کنترل (تغذیه سالم) تعیین شدند. بعد از ۲ ماه، آنها برای عوامل شناختی علاوه بر این که تحت IRM عملکردی بر فعالیت شبکه در مغز و پونکسیون نخاع برای فاکتور نوروتروفیک ناشی از مغز قرار گرفتند، فاکتور نوروتروفیک ناشی از مغز قرار گرفتند، که مطالعههای حیوانی نشان میدهد برای یادگیری و حافظه حیاتی هستند.

ماتسـون گفت: «بر اساس آن چه که ما درباره تأثیر پیری و چاقی بر شناخت و عملکرد مغز در افراد انسـانی و اثرات روزه متناوب بر شناخت و فعالیت شبکه سلول عصبی در مطالعات حیوانی میدانیم، پیش بینـی میکنیم که روزه متنـاوب عملکرد و آزمون شناخت را بهبود می بخشد و پایبندی ارتباط بین نواحی مغز را که برای شناخت حیاتی هستند، افزایش می دهد».

■در روزهداری برای مبارزه با سرطان، تنظیم وقت می تواند همه چیز باشد

پژوهش بالینی اخیر در مورد نقش روزه در سرطان سینه نشان میدهد که تأثیر مثبت آن نه تنها به این بستگی دارد که آیا مردم از خوردن غذا اجتناب می کنند یا نه، بلکه همین طور به وقتی که روزه می گیرند.

در سال ۲۰۱۵ در یک آنالیز اپیدمیولوژیک از زنان شرکت کننده در تحقیقات بهداشتی و تغذیه ملی ایالات متحده آمریکا در ۲۰۱۰ ـ ۲۰۰۹، محققان برای اولین بار توانستند نشان دهند که طولانی تر شدن دوره روزه شبانه بهطور معنیداری با بهبود تنظیم قندخون و به موجب آن کاهش خطر برای سرطان سینه همراه است.

در مطالعهای درسال بعد، محققان بیش از ۲۴۰۰ بیمار را که در بهبودی از سرطان سینه مراحل اولیه بودند، بررسی کردند. در افرادی که به گزارش خودشان روزه شبانه کمتر از ۱۳ ساعت داشتند، خطر بازگشت سرطان سینه در مقایسه با افراد با روزه شبانه بیش از ۱۳ ساعت ۳۶ درصد افزایش داشت.

برای اولین بار بود که کسی ارتباط یک نتیجه بالینی از وقوع سرطان سینه و طولانی شدن روزه در شب را نشان داده بود، دکتر Dorothy D. Sears میرکادین و استاد دانشگاه کالیفرنیا، سان دیگو، توضیح داد که روی هر دو مطالعه کار کرده بود. به گفته Sears، دلایل خوبی وجود دارند که چرا خوردن در شب اثرات منفی دارد. اگر چه انسولین در صبح و اوایل بعد از ظهر خوب کار می کند، در

شب ملاتونین و هورمون رشد آن را بی اثر می کنند. «این بد است، چون قندخون موجب واکنش با پروتئین و عروق خونی می شود». او گفت: «بسیاری از پروتئینها در بدن می توانند گلیکیتد یا شوگرکوتد شوند که باعث ایجاد یک آسیب برگشتناپذیر می شود».

Sears ادامه داد: «یکی دیگر از اثرات منفی داشتن گلوکز و انسولین بالا در شب یا برای یک دوره طولانی در شب این است که می تواند رشد تومور را تحریک کند».

■ أينده روزه

تمام محققانی که در مورد این مقاله مصاحبه کردند موافقت داشتند که دادههای حامی روزه متناوب به عنوان یک مداخله بالینی در حال حاضر به چند کاربرد محدود می شود، و از مطالعههای نسبتاً کوچک استخراج شدهاند. شناخت مزایای واقعی این درمان مشکل است، خیلی کمتر از عوارض جانبی که می تواند همراه با آن باشد. آن ها علیه روزه گرفتن در جمعیتهایی مانند افراد ضعیف و سالخورده، بیماران مبتلا به هیپوگلیسمی و کودکان و نوحوانان هشدار دادند.

با این وجود، یک هیجان قابل توجیه وجود دارد که یک مداخله ساده، غیردارویی می تواند یک اثر قابل توجه در افراد مبتلا به بیماریهای تهدید کننده زندگی، از قبیل سرطان سینه یا بیماری قلبی عروقی داشته باشد. با این حال، به گفته Seaser این باعث نشده که تأمین مالی

مطالعههای قوی روزه آسان تر شود.

او گفت: «واقعاً فوق العاده خواهد بود مطالعههای بزرگتر و دقیق تر تأمین مالی شده را ببینیم. از جامعه پژوهشی که گرنتها را بررسی می کنند، برای سرمایه گذاری و به رسمیت شناختن پیمان حمایت شوند».

سپس مساله مشوقهای مالی وجود دارد. کارآزماییهای بالینی اساساً به این امید هستند که در پایان یک دوره طولانی و پرهزینه درمان قابل فروشی ظهور خواهد کرد. هیچ راه مشخصی برای سودآوری پرهیز غذایی وجود ندارد. کتابهای رژیم غذایی آن را در فهرست داروهای در دست تحقیق و توسعه قرار نمیدهند.

یک تیم از بیولوژیستهای انستیتوی تکنولوژی ماساچوست در بهار گذشته گزارش کردند که روزه به مدت ۲۴ ساعت در موش او را قادر به بازسازی سلولهای بنیادی روده به دو برابر حد طبیعی می کند. در پوشش رسانهای همراه، تیم امیدوار بود که روزی، این نتایج منجر به خلق دارویی گردد که روزه را بدون نیاز واقعی به روزه تقلید کند.

اگر اینها و سایر پژوهشگران همفکر بتوانند در مورد آرزوهایشان موفق شوند، در آینده ممکن است برای رفع صدای معده سری به یخچال و برای دسر سری به قفسه دارو بزنید.

منبع

https://www.medscape.com/viewarticle/898953

Hungry for Health: Fasting's Medical Benefits - Medscape